

NYHETER

FRYSHUSETS HEMLIGHETER · DEL 2

”Det är helt, helt, helt åt helvete”

Han var redo att lämna ett av Sveriges mest våldsamma gäng. Men Fryshusets medarbetare ville ha sex innan han fick en plats i avhopparprogrammet. Hon rörde också hemliga uppgifter om andra klienter för honom. Fryshusets vd, Johan Oljeqvist, fick veta – men lade locket på.

– Människor hade kunnat dö, säger en anställd som slog larm.

■ ”Lite nojig över att fler ska veta det för om det läcker ut så är vi ju också rökt indirekt.”

Så skriver en av Fryshusets chefer när allt brakar loss. Det är hösten 2019 och gängkrig skakar flera svenska städer. I Malmö skjuts en småbarnsmamma ihjäl med sitt spädbarn i famnen. Sex veckor senare blir en femtonåring mördad på Möllevången. Politiker gör utspel om skärpta straff, om att nyrekryteringen till gängen måste stoppas och att fler måste få hjälp att hoppa av.

Regeringen utlovar ett nationellt avhopparprogram och utredarna sneglar på den största och mest välrenommerade aktören: Fryshusets avhopparprogram Passus.

Det är dit gängmannen vänder sig när han muckar från ett fängelsestraff.

■ Under det senaste året har vi gran-skatt Fryshusets arbete med gängkriminella avhoppare. Deras hemkommuner betalar nästan 100 000 kronor i månaden för heldygnsvård, ändå har de lämnats ensamma långa perioder. Anställda vittnar om att Fryshuset i Malmö är en kaotisk arbetsplats som tagit in så många klienter att de inte hunnit leva upp till avtalen. En chef säger att Fryshusets affärsmodell för Passus bygger på oegentligheter, och menar att kommuner förs bakom ljust.

Flera gånger under researchen hör vi ett rykte om att en anställd, med en nyckelposition i avhopparprogrammet Passus, fått sparken för att hon haft en sexuell relation med en klient. Det låter som illasinnat skvaller. Men historien sägs vara värre än så. Den anställda ska ha äventyrat andra klienters säkerhet genom att röja information som omgärdas av strängast möjliga sekretess.

Det finns inte mycket att gå på. Vi vet inte vad klienten heter, hur gammal han är, var han kommer ifrån eller var han befinner sig. Det finns inga anmälningar eller annan dokumentation.

Och när vi börjar undersöka saken går Fryshusets dementimaskin igång.

– Jag vet inte vilken information du har. Men jag har inte något fall där det har konstaterats. Utifrån det skulle jag säga att den information du

HD och Sydsvenskan i söndags.

har inte stämmer, säger Fryshuset vd, Johan Oljeqvist.

– Jag varken kan eller vill diskutera enskilda före detta medarbetare, händelser eller ärenden, säger Mommo Rabani, tidigare regionchef på Fryshuset i Malmö.

– Jag vet inte vad du syftar på, säger medarbetaren inom Passus som ryktet pekar ut.

■ Men det finns andra inom Fryshuset som anser att det som hände var allvarligt och tystades ner av ledningen. De bidrar var för sig med uppgifter som gör att vi förstår hur klienten och medarbetarens vägar korsats.

Till sist vet vi vem gängmannen är och får tag på honom. Han säger att han lever ett helt annat liv idag och vill glömma den turbulenta hösten 2019.

Några veckor senare, på en parkeringsplats i Mellansverige, blinkar en bil med helljuset.

Gängmannen är redo att berätta vad som egentligen hände.

■ Nico, som vi väljer att kalla honom, är stressad när han frigges från anstalten.

Konflikterna som rasade när han låstes in, finns kvar när han släpps ut.

Flera av hans närmsta vänner har mördats och ärr vittnar om att han själv varit mycket nära att mista livet. Han säger att han bär skyddsväst och inte vågar hälsa på familjen eftersom risken är stor att han blir igenkänd och att anhängiga hamnar i skottlinjen.

Nu är han trött på att ständigt vara på sin vakt och vill bort från den kriminella miljön.

Trots att polisen bedömer att han inte är säker någonstans i Sverige, upplever han att socialtjänsten inte fullt ut förstår allvaret. Han place-

HD och Sydsvenskan träffar gängmannen på en parkeringsplats i Mellansverige.

ras i ett boende långt utanför hemkommunen men känner sig ändå inte trygg. Det är då han ringer till Fryshuset och säger att han vill delta i Passusprogrammet.

– Jag minns hur jag låg i sängen med en pistol vilande på skyddsvästen. Jag kunde inte gå ut, säger han.

Mommo Rabani, vid den här tiden regionchef på Fryshuset i Malmö, träffar honom. Nico känner för första gången hopp om att allt kanske kan lösa sig.

– När någon kommer och pratar om att det finns en väg att gå och att de skulle skräddarsy den vägen åt mig. Det ingav trygghet. Jag tänkte: Shit, det finns goda människor, säger Nico.

Han får också ett gott intryck av den kvinnliga medarbetare på Passus som ska hjälpa honom vidare. De håller kontakten via telefon och hon ordnar med biljetter när han måste förflytta sig.

– Hon kändes vettig. Hon skulle hjälpa mig att skicka in papper så att jag kunde börja plugga. Hon skulle också hjälpa mig med vad jag skulle säga till soc för att få dem att bevilja Passus, säger han.

De träffas bland annat i samband med att Fryshuset bjuder in personal över hela landet för ett jubileumsfirande på Münchenbryggeriet i Stockholm, den 15 augusti 2019.

Kollegorna från Malmö bokas in på hotell i stan, men Passusmedarbetaren bokar ett rum på ett annat hotell och stämmer träff med Nico.

– Jag tänkte att ju mer kontakt jag har med Passus desto bättre är det för mig, för då lär de känna mig och vad jag behöver, och det blir lättare för dem att övertala soc, säger han.

Hittills har relationen till Passusmedarbetaren varit strikt professionell. Nu hälsar hon i lobbyn och försöker kyssa honom, berättar han.

– Jag bara: ”Vad håller du på med?” Hon bara: ”Kom igen, jag vet att du vill”. Men jag hade ju tjejj, du vet.

De sätter sig i loungen. Han tackar nej till en drink, hon beställer ändå. Nico reagerar över att hon är berusad och pratar öppet om andra klienter.

– Hon berättade om folk hon hade placerat och besökt på kåken. Jag tänkte om hon berättar så här mycket för mig, vad fan kan hon inte berätta om mig för folk.

Nico upplever situationen som obehaglig. För honom innebär avhopparprogrammet chansen till ett nytt liv. Och hon är vägen in. Så han följer med henne upp på rummet. Han vågar inte riskera att göra henne missnöjd.

– Jag drog hem samma kväll. Jag ville inte sova kvar, vilket hon ville. Hon var väldigt på.

Senare den natten hör hon av sig igen.

– Hon skickade sms. ”Jag vet vem du är”.

Nico uppskattar att de träffas minst en handfull gånger under sensommaren och hösten. Hon dricker mycket, säger han, och pratar ofta om att hon mår psykiskt dåligt. Nico upplever henne som oberäknelig och känner sig utpressad.

Att han ändå fortsätter träffa henne, förklarar han, beror inte bara på att han är rädd att sumpas chanserna till en plats i avhopparprogrammet.

– Det som var obehagligt var att hon kunde säga: ”Jag vet vem du känner”. Hon visste typ vem jag hade jidder med. Tänk om hon golar en och säljer information. Det var mycket sånt som snurrade i mitt huvud.

Den som ”golar” någon säljer information och lurar den personen i en dödsfälla.

– Det var hela hennes grej att hon kunde hålla på så här. Hon visste att jag inte kunde fucka med henne för hon satt på information.

Nico diskuterar flera gånger med en nära vän om hur han bäst hanterar situationen. De väger för- och nackdelar fram och tillbaka. Han landar i att ingen skulle tro honom.

– Hur skulle du säga att en brud har ett grepp om dig? Speciellt med den bakgrunden jag har.

De ses flera gånger i Malmö. Han behöver varken betala resa eller hotell och hon bjuder hem honom.

Under nätterna i Malmö placerar han en sked på dörrhandtaget för att få en förvarning om någon tar sig in. Så fort hissen rör sig i trapphuset dimper skeden i golvet. Varje gång vaknar han med panik i kroppen.

■ När Nico är på besök och Passusmedarbetaren jobbar hemifrån går hon inte undan när klienter och kol-